

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.633.

Plača po vrednosti dela.

Preprost gorenjski kmet nam je poslal zanimiv članek, v katerem razpravlja o praktični uresničitvi socializma. V ta namen predlaga, da se uvede akordna plača od večje vrednosti ustvarjenih dobrin. Z natančnim knjigovodstvom naj se koncem leta ugotovi, koliko so doprinesli uslužbenci podjetja k njegovi večji donosnosti in od tega viška čistega dobička naj participirajo tudi uslužbenci. Z drugimi besedami: delavec naj ve, da se mu izplača delati več in bolj vestno, kakor pa je njegova predpisana dolžnost. On se naj zaveda, da ne dela samo za delodajalca, temveč da dela za sebe, ker bo tudi on deležen na čistem dobičku podjetja.

Brez dvoma je, da bi na ta način produkcija silno narasla in se njena vrednost dvignila in zato je ta način plačevanja tudi v številnih ameriških podjetjih upeljan in zato je tudi Amerika dela največje produkcije. Ford, gotovo v vsakem pogledu največji ameriški veleindustrijalec, je ta socialen princip plačevanja uslužbencev v svojih podjetjih večinoma že uvedel in velikanski uspehi njegovih tovarn dokazujejo pravilnost tega sistema. Nekateri ameriški podjetniki so šli še dalje in nikakor ni danes redek pojav, da zapusti podjetnik, ko se umakne v pokoj, svojo tovarno delavcem ali najbolj zaslužnemu inženirju.

Da je tako postopanje socialno pravično, je brez dvoma. Tisti, ki so podjetje ustvarili, naj bodo tudi lastniki podjetja. V prvi vrsti seveda podjetnik, ki je dal denar, iniciativo, ki je tvegati svoje prihranke in ki je vodil podjetje. Njegova pravica stoji na vsak način na prvem mestu in zato je tudi prav, da je on lastnik podjetja. Toda brez pomoči drugih tudi najboljši podjetnik ne more izhajati. On rabi ljudi, ki ne delajo samo zato, ker so plačani, temveč, ki delajo iz ljubezni do dela, do stvari. Ti so oni pomagali, ki so soustvaritelji podjetja, ki so z njim čisto zrasti in ki ne poznajo nobene utrujenosti in nobenega izgovora, kadar gre za proevit podjetja. Ti ljudje so si dejansko prisluzili nekaj solastninske pravice na podjetju, ker dali so zanj več, kakor pa so bili obvezani po plači.

Običaj je, da podjetnik, pravi ustvaritelj podjetja, prisluzene pravice svojih nameščenecv tudi upošteva in da ne trpi, da bi bili njegovi zvesti delavci na stara leta na cesti. Toda velikokrat se pa tudi pripeti, da podedujejo podjetje ljudje, ki niti ne vedo, kje to podjetje obstoji, ki ne poznajo niti enega delavca in ki se zato niti ne zavedajo, da imajo delavci tudi še druge pravice ko 14 dnevno odpovedno dobo. Če postanejo taki ljudje lastniki podjetja, potem navadno ugasnejo vse njihove prisluzene pravice in zgodi se socialni zločin, ki pa je nekazniv, ker ga zakon ne pozna.

Ta negotovost delavca, ki je starostno zavarovanje ne odpravi, to neplačilo njegove ambicioznosti, ta brezizgleden položaj, da se tudi delavec dokoplje do višjega mesta, vse to je glavni vzrok, da delavec dostikrat svoje delo sovraži, ker ga mori zavest, da dela vedno le za druge, nikdar pa za sebe. Odtod vsa ona mržnja, ki izhaja iz komunizma in ki je tem večja, čim manj je socialna dežela, v kateri se poraja.

Kakor hitro pa delavec participira na čistem dobičku, v tistem hipu mora tudi zaljubiti svoje delo, ker ve, da dela tudi za sebe, da se mu vsak trud izplača. Tudi pa tudi izgine pri njem ona mržnja, ki grozi že leta in leta, da zruši svetovno revolucijo vse evropsko gospodarstvo. Pri nas, kjer nima socializem dosti

Ministri se vračajo v Beograd.

Beograd, 28. septembra. Politična situacija v Beogradu se nahaja v popolnem zatišju. Politični krogi pričakujejo povratka ministrov. Danes se vrnejo ministri: Miša Trifunović, Velja Vukičević, dr. Stojadinović in minister za šume in rude dr. Nikić.

Vlada mra rešiti mnogo važnih političnih in resornih vprašanj. Poljedelski

minister Krsta Miletić je sinoči prispel v Beograd. Danes prispe tudi minister za javna dela Uzunović, tako da se bo v Beogradu nahajalo okrog 10 ministrov. Ako bo potrebni kvorum na razpolago, pričakujejo politični krogi, da se sestane še danes ministrski svet, ki bo razpravljal o nekaterih važnih vprašanjih.

Triumfalen sprejem kraljeve dvojice v Dubrovniku.

KRALJEVO POTOVANJE PO DALMACIJI SE PREDČASNO PREKINE.

Dubrovnik, 28. septembra. Predsinočnjim je bila na čast visokim gostom prirejena beneška noč. Pred ladjo je bil postavljen kordon vojske. Vj. Vel. kralj je izrazil željo, da se kordon razpusti. Ljudstvo je vse veselo hitelo k ladji ter pozdravljalo kralja in kraljico. Včeraj ob 10.30 je odplula ladja »Karadjordje« iz zaliva. Pri odhodu kraljevske dvojice je narod priredil kralju navdušene ovacije. Okoli poldne je prispel parnik z visokimi gosti v Dubrovnik, ki je priredil veličasten sprejem. Kraljev prihod so oznanjali topovski streli. Nad mestom je krožilo 10 hidroplanov.

Popoldne je kraljevska dvojica posečila v motornem čolnu izvir dubrovniške Reke in ostale znamenitosti dubrovniške okolice. Kraljevska dvojica je obiskala

muzej in selo Metrović. Seljaki so klicali kralju: »Živio dobri hrvatski kralj!«

Sinoči ob 20.30 se je vršil v hotelu Imperial banket. Kralj se ga je udeležil v generalski uniformi. Nj. Vel. kralj je imel zdravico, v kateri je nazdravljaval dubrovniški slavi. Odgovoril mu je advokat Mihajlo Krvaste. Ob 22.30 se je kraljevska dvojica vrnila na parnik, ki je odplul malo dalje k pečinam, kjer je prenočil. Kraljevska dvojica je bila zelo vesela nad veličastnim sprejemom. Iz Dubrovnika potujejo visoki gosti na Hvar in v Split, nakar se vrnejo naravnost v Beograd preko Zagreba. Nagli povratek kraljevske dvojice je baje v zvezi z zunanjimi dogodki, posebno z dogodki v Albaniji.

Otvoritev novinarskega kongresa.

Skoplje, 28. septembra. Včeraj ob 10. dopoldne je bil odprt novinarski kongres. Otvoritvi so prisostvovali komandant 3. armije, veliki župan, upravnik mesta in predsednik občine. Otvoritveni govor je imel predsednik Kovacic o historijski in kulturni preteklosti in o veliki prihodnosti novinarstva. Nj. Vel. kralju je bila poslana sledeča brzojavka: »J. N. U., ki zboruje na kongresu v Skoplju, v mestu naše najslavnejše historije in kulture, iskreno pozdravlja Nj. Veličanstva kralja in kraljico. Živio ves kraljevski dom!«

Nato je bila poslana pozdravna brzojavka češkoslovaškemu in rumunskemu

novinarskemu združenju. Prečitane so bile pozdravne brzojavke. Kongres je pozdravil v imenu češkoslovaške vlade češki konzul.

Nato so prešli na prvo točko dnevnega reda: volitve posameznih sekcij za obdelavo raznih tem. Popoldne se je seja nadaljevala. Prečitano je bilo poročilo o delu centralne uprave J. N. U. v preteklem letu. Zatem se je razvila živahna diskusija in razgovori o novinarskem klubu in njegovi upravi. Seja je bila zato proglašena za tajno. Po daljši debati je bila seja zaključena in se nadaljuje danes ob 9. dopoldne.

ODNOŠAJI Z MADŽARSKO SE BOLJŠAJO.

Zeneva, 28. septembra. Dopisniku madžarskega lista »Pesti Naplo« je izjavil zunanji minister dr. Ninčić o odnosih z Madžarsko sledeče: »Mislim, da se stalno izboljšujejo odnosi med Madžarsko in Malo antanto. Nezaupanje na obeh straneh gineva od leta do leta in v enaki meri se poglobljajo odnosi med našo kraljevino in Madžarsko. Ta razvoj je za nas uspešen in ugoden. Mislim, da bi vsakdo škodoval svoji zemlji, ako ne bi pospeševal tega razvoja. Kljub nasprotnim interesom, ki obstoje še danes, nisem mogel ugotoviti, ako obstoji sovraštvo med srbsko-hrvatskim in madžarskim narodom.«

besede, seveda ni govora o tem, da bi podjetniki že v kratkem priznali delavcem udeležbo na čistem dobičku. Toda nekoč se bo moralo to zgoditi tudi pri nas, ker vsled tega principa je drugod produkcija večja in boljša in že s konkurenčnih ozirov bomo morali sprejeti tudi pri nas princip, ki je dvignil Ameriko. In čim preje se zgodi to, tem bolje bo za nas vse in zato naj bi bil predlog gorenjskega kmeta upoštevan.

SIJAJEN GOVOR ST. RADIČA O MACEDONIJI.

Beograd, 28. septembra. Stjepan Radić je imel v Zenevi sijajen govor. Zlasti zanimiv je oni del, njegovega govora, ki se tiče Makedonije. V političnih krogih je izzval ta govor veliko zanimanje. Krožilo je nekoliko verzij; po stenografskih zapiskih je St. Radić o Makedoncih rekel, da so naša beda. Šef presbiroja je dal nekoliko popravkov, da je St. Radić dejal: So, ki pravijo o Makedoncih, da se niso opredelili. Brez dvoma pa so oni naši naravni bratje po krvi, jeziku in tradicijah, predvsem pa po trpljenju. Makedonci imajo vse pravice, je dejal St. Radić. Z njimi se postopa kakor z brati.

ANTISEMITSKO GIBANJE V ZAGREBU.

Beograd, 28. septembra. Društvo »Vatra« je sklicalo včeraj v Zagrebu antisemitsko skupščino. Policija je zborovanje preprevedala. Manifestanti so se mirno razšli.

ČIČERIN V VARŠAVI.

Varšava, 28. septembra. Poljski tisk pripisuje posetu Čičerina velik pomen. Čičerin ostane v Varšavi do četrtega in bo stanoval v varšavskem sovjetskem poslanstvu.

Občinske volitve v Karlovcih.

ZMAGA HSS. — TEPENI ZAJEDNIČARJI.

Beograd, 28. septembra. Včeraj so se vršile v Karlovcih občinske volitve. Agitacija je bila živahna. Zajedničarji so pričakovali boljših uspehov. Volitve so izpadle sledeče: HSS je dobila 15 mandatov, Zajednica 4, SDS 3, radikali 2, Davidović 2, komunisti 2, socialisti 1. Posebno je presenetil Davidović, o katerem so trdili, da nima niti toliko prišastev, da bi podpisal kandidatno listo.

PONESREČENA INTRIGA NASPROTNIKOVA SPORAZUMA.

Beograd, 28. septembra. Današnja »Pravda« piše, da so izjavo St. Radića dopisniku nekega dunajskega lista skušali nasprotniki sporazuma izkoristiti v posebne svrhe, kar se pa ni posrečilo. V Beogradu ni bilo nobenih važnih političnih dogodkov. Vsi napeto pričakujejo povratka ministrov.

OTVORITEV REDNEGA PROMETA NA PROGI PANČEVO—BUDIMPEŠTA.

Segedin, 28. septembra. Po sporazumu med našo državo in Madžarsko se odpravi dne 15. oktobra promet med Budimpešto in Pančevom preko Segedina. Vel. Bečkereka in Vel. Kikinde, Skozi Jugoslavijo bodo vozili v tej smeri meš. vlaki. Madžarska bo sprejemala v svoje tovarne brzovlake tudi živino, ki se izvažajo v Avstrijo.

IZ ZUNANJEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 28. septembra. Včeraj sta posetila pomočnika zunanjega ministra g. Markovića francoski poslanik Renard in češkoslovaški poslanik Šeba. Renard je konferiral o vzrokih odloka ministra socialne politike, da se nekateri uradniki francosko-srbske banke premeste iz naše države. Razgovor posl. Šebe z g. Markovičem je bil čisto diplomatskega značaja.

UVODNA POGAJANJA ZA ARBITRAŽNO POGODBO MED NEMCIJO IN ČEŠKOSLOVAŠKO.

Praga, 28. septembra. »Tribuna« poroča, da je češkoslovaški poslanik dr. Krotta posetil ministra dr. Stresemanna in se z njim razgovarjal o arbitražni pogodbi. Dr. Stresemann je izjavil, da se bo kmalu sestal z dr. Benešom v Zenevi.

POGAJANJA MED FRANCIJO IN AMERIKO POTEKAJO UGODNO.

London, 18. septembra. Reuterjev urad poroča o velikem napredku washingtonske konference. Amerika upa na spremenljivost francoskih zahtev. Državni sekretar Kellogg misli, da eventualne težave niso nepremagljive.

PRED NOVO ŠPANSKO AKCIJO PRI ALHUTSEMAS.

Paris, 28. septembra. Iz Madrida poročajo, da se je Primo de Rivera z nekoliko oficirji španskega generalnega štaba vkrcal v Suensi, odkoder namerava odpluti v alhusematske vode. Njemu se bodo pridružili tudi italijanski in angleški vojni ataše ter 3 francoski oficirji.

ROŠNSKI DEMANTI.

Bukarešta, 8. septembra. »Vitorul« demantira vsesesti o kaki zvezi med Madžarsko in Rumunijo, ki bi bila naperjena proti Rusiji.

Problem našega delavstva.

Splošne socijalno-gospodarske razmere v bivši Avstriji so bile precej drugačne kakor pa so v današnji Jugoslaviji. V Avstriji se je komaj 48% prebivalstva bavilo s poljedelstvom, a 52% z obrtnijo, industrijo, trgovino in svobodnimi poklici. V Jugoslaviji pa živi gotovo do 80% prebivalstva od poljedelstva. Zato je bilo v Avstriji delavstvo samo pomembnejši socijalni in politični faktor kakor pa more biti v današnji naši izrazito agrarni državi. Predpogoji za moderni socijalistični delavski pokret so bili v bivši Avstriji ugodnejši in bistveno drugačni kakor pa so danes pri nas.

Pred vojno je delavski pokret pri nas in skoro po vsej srednji in zapadni Evropi temeljil na ideologiji in miselnosti, ki kateri so največ prispevali Nemci kot najmočnejša skupina socijalističnega delavskega pokreta. Ta ideologija, ki se je med ljudstvom izražala navadno z močnimi političnimi in socijalnimi gesli, je bila hudo dogmatična in prav dostikrat nasprotujoča delu in hoteњу v praktičnem vsakodnevnem življenju. Z drugarji, strokovničarji in podobni praktični ljudje so se morali skoro neprestano boriti s političnimi socijalno-gospodarskimi dogmami lastne stranke. Le polagoma in s težavo se je uveljavljal nek praktični socijalni reformizem, ki je končno s svojo praktično miselnostjo bolj in bolj uplival tudi na politične sklepe delavskega pokreta.

Vojna in njene posledice so to notranje nasprotje silno poglobile. V Rusiji so zmagali boljševiki, smrtni sovražniki vsakega reformizma. Odtod se je začela ofenziva čiste komunizma na zapad. V Nemčiji, v Angliji, v Italiji, na Francoskem, a tudi pri nas se je razveljavil med pripadniki komunizma in pripadniki socijalnih reform. Ta boj je trajal z nezmanjšano silo vse do danes. Ponekod se vrši še vedno ljuto, toda danes že lahko pregledamo rezultate te prve uničevalne bitke. Tam, kjer je bil socijalističen pokret bil pred vojno dobro organiziran in je tudi dejansko temeljil na socijalnih in gospodarskih prilikah dežele, v okviru katere je razvijal svojo delavnost, boljševiki ruskega vzora nimajo zaznamovati uspehov. Tam pa, kjer je mednarodni socijalistični pokret bil gospodarsko in idejno navezan na enak pokret drugega naroda, ki je izpadel iz novih državnih tvorb ter tudi idejno in miselno ni bil v zadostnem skladu z domačo, prirodno socijalno-proletarsko skupino prebivalstva — je boj med komunisti in socijalnimi reformisti uničil še to, kar je bilo poprej zgrajenega in dovršenega. Tako se je zgodilo na priliko pri nas.

Ta boj je najpoprej skoro čisto uničil ali pa temeljito spremenil predvojno obeno socijalistično ideologijo. Danes jih je več, ki se po svojem jedru močno razlikujejo, tako da je tu vsako kompromisarenje odveč. Zadnji zbor največje nemške delavske stranke, socijalne demokracije, v Heidelbergu — »Narodni Dnevnik« je že objavil novi njen program — je krenil močno na desno. Ta stranka se je oprijela odkrito in naravnost socijalnega reformizma in se izrekla za praktično sodelovanje in vseh poljih da-

našnje meščanske družbe. Postala je socijalno - evolucionista stranka delavskega sloja ter je vrgla nekdanje revolucionarne dogme med staro šaro. Z ruskimi boljševiki je veže le še popolnoma materialistično gledanje na svet, kar pa še dolgo dolgo ne zadošča za pomirjenje med obema ideologijama.

Na Angleškem se je vsidrala med delavstvom »Angleška delavska stranka«. Tudi ta je doslej zmagovito odbijala rusko ofenzivo. Kakor današnja nemška socijalna demokracija, je tudi angleška delavska stranka izrazito reformistična, toda njena ideologija se od nemške razlikuje po socijalno-etičnih, recimo krščanskih pogledih na svet in ljudi. Na Francoskem so imeli boljševiki še največ izgleda na uspeh, toda tam so že na umiku in so pri zadnji svoji nadi: maroški vojni, v kateri pričkajo francosko-španskega vojaškega poraza. V Italiji je borba med boljševiki in socijalnimi reformisti prinesla vseobči kaos v delavskem pokretu in zmago fašizma. Tudi na Češkem boljševiki nimajo izgleda na večje uspehe in bodo pri predstojeh državnih volitvah najbrže nazadovali.

V zapadni in srednji Evropi se je komunizem pokazal nezmožnega ustvariti večje in kompaktnejše socijalno gibanje. Danes se vrača skoro povsod nazaj v svoje bistvo: podzemlje; tam bo čakal ugodnejših prilik novih mednarodnih polomov, ki jih predvideva marksizem. Tako je tudi pri nas.

Kaj hoče pri nas storiti delavstvo v tem položaju? Do odločilne politične moči v agrarni državi priti je nemogoče. V modereno zgrajenih agrarnih državah je nosilec socijalno - gospodarskega pokreta predvsem kmečko, to je podeželsko ljudstvo. To ljudstvo ima in imeti mora le kmečko ideologijo, to je takšno, ki ima svoj izvor v istem gospodarskem delu, od katerega živi. To ni miselnost vlemesta in njegovega življenja, temveč miselnost vaši s krščanskim gledanjem na svet in primitivnimi atributi Moze-sove kmečke demokracije. Našemu obrtnemu in industrijskemu delavstvu v danih prilikah ne preostaja drugega, kakor da se pridruži temu kmečko-delavskemu pokretu, ki bi ga znatno ojačalo, a sebi zagotovilo tudi socijalni in politični upliv, ki mu gre vsled prevažnih socijalnih funkcij njegovega dela. Vsake drugačna akcija obrtniškega in industrijskega delavstva mora vsled zaprek, ki so podane in katere ni mogoče odstraniti z nobeno rečjo, ostati brezuspešna. Smisel delavstva za svoje praktične vsakdanje potrebe, za napredek od stopnje do stopnje — že zaradi tega, ker so današnje socijalne prilike tako žalostne — kaže delavstvu pot v to smer. Brez sodelovanja prizadete stanu samega pa se na nobeno zboljšanje socijalnih prilik niti misliti ne more.

Zlasti pri nas v Sloveniji v socijalno-gospodarskem pogledu med podeželskim kmečkim in obrtniško-industrijskim ljudstvom ni bistvenega interesnega nasprotja. Obratno. Nastopajoči in vse gospodarsko in socijalno življenje bolj in bolj obvladajoči finančni velekapital sili kmečkemu in delavskemu človeku na skupno obrambo in pozitivno socijalno delo.

Albin Prepeluh.

vadno jako moti, ako hočeš poslušati kako tujo postajo.

Izenadila me je tudi s sesterocevkastim aparatom Superheterodyna. Z navadno sobno anteno mereš čuti vse evropske postaje od 70 do 2000 m valovne dolžine. Stane pa tudi 560 sil. brez cevk in obeh baterij.

Za amatere, ki radi poslušajo vse evropske postaje, so prava muka — postranski glasovi, tisto strašno hrčanje, ki ga prinašajo tisti vagabundski valovi, o katerih sem

pisal v »Radiofonije«. — Broadcasting je razstavil poseben aparat, ki ga imenuje »Störungsbereiber«. Tehta 5800 g in je velik 162 x 325 x 375. Pouk pravi: da ta aparat toliko reducira zračne in lokalnoelektrične nadlege, da je šele s tem mogoče uživati pri sprejemu inozemskih postaj. — V koliko je to resnično, še ne vem, kar sam nisem poskušal. — Toliko v opozorilo amaterej, da se bližimo časom, ko bomo lahko sprejemali čiste glasove.

A. G.

Zagrebško pismo.

Pravkar se vrše v Medjimurju občinske volitve in rezultati so za samostojne demokrate, kakor za hrvatsko pučko stranko naravnost katastrofalni. Eni in drugi niso priborili niti 2 odstotka odborniških sedežev, dočim je HSS odnesla dostej že 140 mandator. Tisti, ki so zidali na »razočaranje« hrvatskega seljaka, že uvidevajo svojo zmolo. Politika sporazuma je našla v hrvatskih vaseh — kljub strastnim hujskarijam združenih nasprotnikov in deloma priznani neodločnosti vlade v vprašanju moralnih reparacij — tako simpatičen odmev, da se za nadaljnjo usodo započete kurza res ni treba bati.

Te volitve pa imajo še drug pomen. Kakor znano, je slonela vsa politična moč samostojnih demokratov na občinskih komisarijatih, žandarmeriji, skratka na batinah in grožnjah. Te metode so rodile novo politično terminologijo in na Hrvatskem je ni besede, ki bi bila tako karakteristična, kakor je označba »batinaš«; val »batinašva«, kakor se je izrazil Stjepan Radić o priliki proslave tisočletnice na balkonu Seljaškega doma, je pričel padati, in te občinske volitve bodo kot nekak preludij k eventualnim skupščinskim volitvam zabrisale žalostne sledove iz Zagreba diktirane komisarske nadustosti. Hrvatski seljak že uvideva, da se krivice popravljajo, vendar ni tako nestrpen, da ne bi mogel čakati dneva, ko mu bo prava narodna politika dala popolno zadoščenje. Zmotili so se, kakor vidimo, tudi tisti, ki so spekulirali na nestrpnost seljaštva, ki hoče pri tej priliki pokazati, da se ne da zavesti v rušenje discipline. In med seljaki prevladuje zdravo prepričanje, da je treba stati v sklenjenih vrstah, ker je to edino in najboljšje jamstvo za politične uspehe hrvatskega kmečkoga ljudstva.

Polomu samostojnih demokratov, ki upajo zadržati svoje šanse še kvečjemu v Liki, se ni čuditi, ker je bila njihova politika bazirana na sili. Pribiževanje stranka je bila žalosten ostanek mađarske prakse, saj je smatral seljaka za inferiorno bitje, ki ima na dan volitev glasovati za vladno stranko in — molčati. Odhod njihovo krčevito oklepanje oblasti, tisti sadizem, s katerim so uživali v strahovanju »seljaške marve«.

Če je samostojna demokratska stranka izšla iz medjimurskih občinskih volitev poražena, je to povsem razumljivo in je tudi v redu. Zanimiv in za slovenske čitatelje v marsičem poučen pa je poraz Hrvatske pučke stranke, instrumenta, s katerim je hotel g. dr. Korošec leta 1919. po časovnih etapah osvojiti hrvatska tla. Pučka stranka je dobila isto število mandatov kakor SDS. Clo-

vek bi mislil, da je Hrvatska pučka stranka ali kratko HPS predestinirana, da radi svojega načelnega avtonomizma in konsekvencnega priznavanja monarhistične državne oblike prevzame Radićevo dedščino v tistih krajih, kjer je zaupanje v kmetsega voditelja eventualno »uzdrmano«. Ali temu ni tako, kljub strahoviti blamaži radićevskih disidentov in impotentne Hrvatske zajednice. Neuspeh HPS je sad njene noiranje slabosti. Nekaj časa so še veljale ljubljanske simpatije hrvatski »posestrimic«, pozneje so pa videli, da »Hrvati ni nič... Kapsolska politika je vseskozi sterilna. Deloma zato, ker v visokem kleru nima potrebne zaslombe, pa tudi pasivnost podeželskih župnikov in kaplanov, ki so večinoma porazdeljeni po obstojećih političnih strankah, je mnogo doprinesla k neuspehu, ki ga mora beležiti sicer nadarjeni politik g. dr. Šimrak. HPS se samo vegetira. Nedavni sestanek njenih zaupnikov v Vinkovcih je bil le odmev treh, štirih omizij in ni izzval v političnih krogih napovedane pozornosti. Hrvatsko kmetstvo ljudstvo se je s klerikalizmom temeljito skregalo in vabi duhovščino h kooperaciji, dočim odklanja vsako svečeniško vodstvo v vprašanju dnevnih politik.

Občinske volitve v Medjimurju so merilo, nekaj termometer, s katerim že lahko merimo razpoloženje hrvatskega kmečkoga ljudstva. To je važno zlasti za slovensko politiko, ki mora računati z dejstvi in se ne sme razblinjati v ugibanjih. Zdi se, da mladini in klerikalci povsem napačno tolmačijo hrvatska znamenja. Kdor pričakuje, da bo hrvatsko kmetstvo ljudstvo spregledalo svojo »zmoto«, se bridko moti. Na Hrvatskem je danes sama ena popularna narodna politika, to je politika Hrvatske seljačke stranke. Vsi znaki govore za to, da HSS za dolgo dobo ne pride iz vladne kombinacije, kajti volilni uspehi na deželi njene pozicije v vladi le ojačujejo. Gonja Svetozarja Pribiževića je brez pomena, saj se ji upirajo že celo radikali, senilna Hrvatska zajednica s peščico radićevskih malikontenov pa je tako onemogla v svojih naskokih na ljudsko trdnjavo, da ne bo skalila mirne vode hrvatske narodne politike. To si naj zapomni v Ljubljani vsi, ki pričakujejo čudeže pestrega društva, v katerem se nahajajo Trumbić, Lorković, dr. Buč, Urošić, Jagatić in končno še dr. Šimrak. Neuspeh jih čaka z vso gotovostjo. Le tisti, ki psihe hrvatskega kmeta in njegove mlade volilne pravice ne pozna, more pričakovati poloma politike, ki jo je v sporazumu z radikali inavguriral Hrvatska seljačka stranka.

Ilyricus Viator.

Dunajsko pismo.

SEJEM IZNAJIDITELJEV. — IZPOPOLNEN BROADCASTING.

Na Dunaju 24. sept. 1925.

Ta mesec imamo v Postgasse št. 7 sejem iznajditeljev (Erfindermesse). Ogledal sem si ga. — Kakih velikih iznajdb bi tu zaman iskal, ali drobiža je vse polno in iznajditelji so po večini docela priprosti rokodelci, ki so čisto desetletja tuhtali, kako bi to ali ono pripravo, orodje itd. izpopolnili ali iznašli kaj novega za vsakdanje potrebe. Pri raznih iznajdbah se človek malce namuzne in — gre dalje. Marsikaj je vredno, da bi našlo pot v praktično življenje.

Tako n. pr. sem videl praktično ključavnico za — obešanje suknjen v javnih lokalih, kjer tatovi pridno krajejo. Tudi meni je bil pred nosom v kavarni Beethoven ukraden kožuh iz dobrih predvojnih časov, kakoršnega ne bom imel menda nikoli več! Ako bi bil tedaj imel to ključavnico »Ibicus« (iznajditelj Alois Sengseis, Dunaj XIII., Wittgasse 10), bi imel svojo lepo zimsko suknjo še danes. — Pri suknji moraš imeti za obešanje bodisi kovinsko veržico ali znani mehanski železni gumb; tam pripneš ključavnico, obeseš gornji konec na obešalo, stisneš jo in potegneš mal ključek ven. Suknje ni več mogoče sneti, ako nimaš ključka.

Zanimiv je docela priprost svinčnik na mine, »Muta« se imenuje. Stvarca je podobna mnogim drugim svinčnikom te vrste, toda s to razliko, da se grafitna mina ne kleče, marveč je prav trdno vklepana v leso; mal gumbič sredi držalca potiska mino po potrebi ven ali se zopet skrje, ko svinčnika ne rabiš. (Iznajditelj: Franz Tajovsky, Wien I., Elisabethstrasse 9. On je načelstveni član Avstr. zveze iznajditeljev.)

»Reball« je aparat, ki začne takoj zviniti, ako v stanovanju plinove cevi puščajo. Zadošča najmanjša količina plina v zraku, — Veliko nesreč se lahko prepreči! (Ing. Ferd. Prokoeh, W. XVI., Wagg. 11.)

»Himic« je izvesten smetiščničar v hiši; izključuje sleherno prašenje v hiši in pri izpraznjevanju v mestne posode za smeti.

Karl Prowaznik, W. XIV., Feldberg. 36 je razstavil čedno omaro, ki jo imaš čez dan v sobi, ponoči pa jo odpreš in v hipu imaš posteljo za dve osebi in celo — dve nočni mizici poleg. Za majhna stanovanja jako pripravno!

»Gallyonc« prečene vsake vrste mrčesov z dreves, cvetlic, zelenjav. (L. Gründl & Co., W. XIII., Laingerstr. 166.)

Prav praktična je naprava v varstvo človeka pri krožnih žagah za les, drva. Kakor hitro začne žaga teči, je tudi ta naprava že

onemogočila, da pridejo kake roke v dotiko z žago. (Joh. Reixenartner, W. XIII., Linzerstrasse 272.)

»Rado« je angelj varuh hišnih vrat, ki napravi strašen kraval, ako hoče kdo vdreti v stanovanje. Obenem je za redne obiske običajen glasnik. (Karl Adamek, W. XIV., Kanerhof 105.)

»Carbustore« ti zažiga oglje ali koks v pečici. Nezgorljivo tvorino (menda azbest) v posodi z daljšim ročem namočiš s petrolejem, bencinom ali oljem, in vanj namečeš oglja. Ko dobro gori, potegneš »Carbustore« iz peči in oglje gori lepo dalje. (Pongraez & Co., W. X., Schleiergasse 17.) — Isti je iznašel tudi nov pepelnik za kadilce. Vržeš gašček ostanek v pepelnik, a dim se ne prikaže iz njega. Konec pade vedno celo na kraj dna; obrobek luknje je podaljšan za par centimetrov in tako zadušil nadaljno tlenje.

»Frigoc« je pečatnik, ki ne potrebuje ognja in pečatnega voska. Že tako pripravljene oblate na mrzlo in suho tako pritise na pismo, paket itd., da drži bolje nego po današnjem načinu. (Wilhelm Guiard & Co., VII., Schottenfeldg. 65.)

Zanimiv je žepni nož, ki ima poleg vseh možnih običajnih rezil tudi pravečo pistoletu, ki pa naredi s slepo patrono močan strel, kakor bi šlo »zares«. (Otto Neugebauer, VII., Stuckg. 5.)

Tomas Čsavits, W. XV., Gallgasse 26, je iznašel izvrstno rezilo za steklo. Pred takozvanim dijamantom namaže vrvice steklo s petrolejem, na to pa reže tako globoko, da gladko odlomiš tudi najdebelejše običajno steklo.

In tako bi lahko nadaljeval z naštevanjem takih drobnih iznajdb, — pa nočem utruditi svojih čitateljev.

Tovarna »Broadcasting« (Wien V., Bräuhäusg. 6) me je iznenadila na jesenskem vzorčnem sejmu prav — neprijetno. Neprijetno zategadel, ker bi bil imel, ako bi malce počakal, svoj trocevkast radio-aparat (ki ga čitatelji poznajo), jako lepo izpopolnjen. Na mesto mogočega R R 3 izdeluje zdaj aparat N R 3, pri katerem so: lampice zdaj polovico skrite v globinah, samoindukcije (špule) pa so sploh že za vse potrebe notri v aparatu. Ni jih treba menjati za razne valovne dolžine, kakor je to običajno pri aparatih od 4 cevki dalje. Za ugašanje aparata, t. j. za iskanje pošiljalnih postaj so trije kondenzatorji, mesto dveh, da moreš toliko bolje izločiti domačo postajo. Ta namreč na-

Politične vesti.

— Nemški program za ministrsko konferenco obsega v glavnem štiri točke. 1. Sklenitev zapadnega pakta. Smatra se, da tu ne bo nobenih težav, ker zadovoljuje tozadeven načrt juristov tako Nemce kot zapadne vele-sile. To tem bolj, ker sloni načrt na reciprociteti in bi Anglija jamčila nedotakljivost mej tako Franciji ko tudi Nemčiji. Pakt določa tudi odpovedno možnost. 2. Vstop Nemčije v Zvezo narodov. Tu bodo nastale najbrže precejšnje težkoc. Treba je urediti vprašanje vojne krivde in zediniti se glede interpretacije čl. 16. Zveze narodov. Mogoče je, da bo vsled dolgotrajnih pogajanj o teh točkah razprava o vzhodnem arbitražnem dogovoru odložena na poznejšo konferenco. 3. Politične posledice garanejskega pakta. Tu treba v prvi vrsti rešiti vprašanje skrajšanja okupacijske dobe v Porenju in glasovanja v Saarski kotlini. Tudi evakuacijo kölnske cone bi bilo pospešiti. Končno žele Nemci, da se revidirajo zadnje zahteve zaveznikov glede razorožitve. 4. Vzhodni arbitražni dogovori, ki so manj aktualni, ker je dosedaj edino Češkoslovaška izrazila tozadevno željo.

— Mussolini se ministrsko konferenco ne udeleži. S tem bo delo konferencie znatno olajšano, ker je hotel Mussolini razgrniti vprašanje zasiguranja italijanske posesti na Brenneru. Na tozadevno vprašanje v Berlinu pa je dobil Mussolini odgovor, da se Nemčija v tej stvari ne more izjaviti, ker ne meji na Italijo in na Brenner. Tudi o priključitvi Avstrije k Nemčiji se berlinska vlada ni hotela izjaviti.

— Angleške nevolje z Društvom narodov. Kakor znano, je angleški kolonijalni minister Amery s svojim nastopom v Zenevi v vprašanju Mosula zelo razburil angleške opozicijske duhove, ker je njegov govor pred svetom Društva narodov izzval turško borbennost na vsej štiti. Zanimivo je, kako sodijo o vlogi Društva narodov po znanem »pravoreku« razni angleški listi. »Daily Telegraph« sluti v ozadju Turčije vpliv Moskve. Intrige petroleških interesentov, da so igrale v Zenevi veliko vlogo. Anglija je Ameriki, Italiji in Franciji objubila dalekosežno udeležbo pri eksploataciji mosulskih vrceev, toda zdi se — piše »D. T.« — da je borba za akcijske deleže nekim vladam dala povod za jačenje turške hrbenice. — »Times« ponavlja svojo obtožbo proti »impotentni« ženevski instituciji in sklepa: »Ni sedaj privrkat, da skuša Društvo narodov odgovornost, ki bi jo moralo prevzeti nase, zvaliti na druge. Svetovni aeropag ne bo užival glasu o hrabrosti, ki mu je ravno tako potreben, kakor glas o nepristranosti in znanja, kadarkoli je v vprašanju njegova jurisdikcija ali kompetenca pri razsodbi v zelo težkih vprašanjih.«

(»Times« bi storila prav, če bi preiskala krivdo Anglije, da je Društvo narodov tako, kakor ga slikajo na Themzi.)

— Protipredlogi Amerike Caillaux-u. Državni podtajnik Mellon je izročil Caillaux-u ameriške protipredloge glede odplačevanja francoskih dolgov. Francija naj bi letno odplačevala 125 milijonov dolarjev. Za prvo dobo bi Amerikanci nekoliko popustili. V ostalem se predlogi Amerike zelo krijejo s francoskimi. Splošno se misli, da bo Amerika še nekoliko popustila. Mellon je izdelal svoje predloge v soglasju s Coolidgejem.

— Komunistična nevarnost na Madžarskem. Ruski komunisti so storili Horthyju veliko uslugo. Poslali so na Madžarsko ljudskega komisarja Matijo Rakosija in sedaj ima Horthy priliko, da kriči v svet o komunistični nevarnosti in da v zvezi s tem prične preganjati madžarske socialiste. Da bi stvar še bolj držala, pišejo madžarski listi, da je bil istočasno poslan na Dunaj Bela Kun in vzdružuje to vest, čeprav dunajska policija njene resničnost odločno zanika. — Po Madžarskem se sedaj pridno vrše aretacije in pričakovati je, da se bodo madžarskih vesti o komunistični nevarnosti poslužili tudi Rumuni in utrdili svoje reakcionarne manire. Tako pomagajo ruski boljševiki s svojimi nespametnimi hujskarijami reakcionarjem.

— Suedija osvojenja od Francozov. Pod poveljstvom generala Gamelina so francoske čete po hudem boju premagale pred mestom Snejda Druze. 48 dni od Druzov obkoljena trdnjava je bila s tem osvobojena. Izgube Druzov so bile zelo težke in se smatra, da je s to bitko vstaja Druzov likvidirana. Franco-ake čete so bile v veliki premoči in niso imele skoraj nobenih izgub. V bitki proti Druzovom so uporabili Francozi 48 tankov in 30 oklopnih avtomobilov ter 140 letal.

— Apel sultana Druzov na Zvezo narodov. Po porazu Druzov je poslal sultan Druzov na Zvezo narodov posebno spomenico, v kateri zahteva, da intervenira Zveza narodov v korist Druzov. Sirija ni francoska kolonija in zato tudi ne gre, da bi ostala Zveza narodov pasivna, ko je vendar ona podelila Franciji mandat, da upravlja Sirijo. — Apel Druzov seveda ne bo zalegel, ker pri Zvezi narodov so velesile odločilne.

— Španski poraz v Maroku. Španske čete so pod vodstvom generalov Sarro in Perez pričele pohod na Ajdir. Čete generala Sarra so napredovale, dočim so se morale čete generala Perez valed protiofenzivne Rifanov umakniti. Španci so imeli 900 mrtvih, ožnamo ranjenih.

— Dve španski bojni ladji postali nerabni. Po poročilu angleškega dopisnega urada sta bili obe moderni španski bojni ladji Alfonso XIII. in »Jaime« od bomb zadeti ter sta za boj nerabni.

Dnevne vesti.

DESETI OKTOBER.

Skoraj bo petletnica izgubljenega plebiscita. Vsled priključitvenega gibanja v Avstriji in Nemčiji ima letošnji 10. oktober poseben pomen, ker je jasno, da sledi nujno priključitvi Avstrije k Nemčiji razgrnitve koroškega vprašanja.

Zato je prav, če se letošnji obletnici koroškega plebiscita posveča posebna pažnja in če se hoče na ta dan obnoviti propaganda za Koroško. V tem vprašanju je še zlasti treba ubiti apatijo ljudstva.

Toda še bolj nujno je, da bomo ob petletnici plebiscita šli v se ter resno in brez sentimentalnih fantazij prevdarili koroško vprašanje. Je to velevažno politično vprašanje, ki sega globoko v znanjo politiko in ki ga vsled tega ni mogoče brez škode razpravljati javno v vseh njegovih delih. Tudi se ne sme pozabiti, da ni nobeno nacionalno vprašanje samo sebi namen, temveč da ima vsako le relativno važnost z ozirom na celoten položaj naroda.

V tem oziru opozarjamo na jutrajšnji članek našega dunajskega dopisnika G. A. G., ki presoja koroško vprašanje s čisto novega, pa pravilnega stališča.

Mislimo, da se ne bi mogli petletnice koroškega plebiscita spominjati lepše, kakor z ustanovitvijo Narodnega sveta.

Bilo bi to pozitivno dejanje, s katerim bi bil dosežen prvi pogoj za uspešno rešitev koroškega vprašanja: enotnost naroda. Temu prvemu uspehu pa bi sledil drugi za petami in ta bi bil v tem, da bi bilo tudi naše delo za rešitev koroškega vprašanja enotno.

Iskreno želimo, da bi bil naš nasvet vpošteván.

Na naslov poštnega ravnateljstva. Stalno dobivamo pritožbe, da se naš list neredno, oziroma kasno dostavlja. Dasi je naš list prej na pošti ko neki drug list, ga dobe naši naročniki pozneje. Upamo, da bo teh par vrstic pomagalo in da bo pošto ravnateljstvo napravilo red.

»Napreju« svetujemo, da bolj pazno čita naš list, da ne bo po nepotrebnem doživljal s svojo polemiko blamaže. Nikdar nismo odobraval nasilja in če smo poročali o neuspehu radičevskih disidentov v Sarajevu ter o njih razbitem shodu, potem more iz te vesti samo »Napreju« skonstruirati trditve, da smo pričeli posnemati Pribičevićeve metode. Mislimo, da nima »Napreju« vzroka biti na to fabrikacijo ponosen.

Za našega delegata na kongresu mest v Parizu je imenovan podpredsednik beograjske občine g. Bobić.

Naša delegata na kongres »Rdečega križa«. Na mednarodnem kongresu »Rdečega križa« bosna zastopala našo državo general dr. Čeda Gjorgjević in vojaški zdravnik dr. Žarko Rubčić.

Nova meteorološka postaja se vzpostavi v Sanstem Mostu v Bosni.

Uradni liste št. 90 z dne 26. septembra prinaša: »Pravila o študijah državnih stipendistov in izjemstvih in snatečaj za državne stipendiste«.

Promet na progi Szegodin-Vel. Bekerek. Prometno ministarstvo je odredilo, da se z ozirom na to, da je dosežen glede otvoritve proge Szegodin-Veliki Bekerek med našimi in madžarskimi delegati popolen sporazum — otvori na omenjeni progi promet že v začetku prihodnjega meseca.

Vozne olajšave za bogoslovce. Prometno ministarstvo je priznalo bogoslovcem iste vozne olajšave, kakor jih uživajo dijaki srednjih šol.

Buski dijaki vživajo glasom nove naredbe prometnega ministarstva iste ugodnosti glede vožnje po železnicah, kakor domači.

Čuvajnice ob železniških progah. Prometno ministarstvo je odredilo, da se čuvajnice hišice na vseh železniških progah obnovijo, prostor okrog njih obisti in ogradi ter zasade vrtovi, tako da bodo čuvajnice program v okras.

Mednarodna konferenca za povzdiga ravnega prometa. Danes se vrši v Parizu mednarodna konferenca za povzdigo ravnega prometa. Jugoslavijo zastopa dr. Milorad Stručnički, profesor zagrebške univerze in izvedenec naše delegacije pri Zvezi narodov.

Razstava avionov. Meseca oktobra priredi glavni odbor »Aerokluba« v Beogradu veliko razstavo avionov. Razstavljenih bo okrog 20 avionov od najstarejših do najnovejših tipov. Z razstavo bodo združene velike slavnosti. Za obiskovalce bo dovoljena znižana vožnja po železnici.

Čistost na privatnih parnikih je bila doslej v mnogih slučajih precej pomanjkljiva. Zato je pozvalo ministarstvo za narodno zdravje paroplovni sindikat, da naj skrbi za to, da bodo njegovi organi vršili v tem oziru kontrolo. Sporazumno s sindikatom bo daro ministarstvo za narodno zdravje afisirati na privatnih ladjah propagandne plakate zoper alkohol, tuberkulozo itd.

Brezposelnost v brvski obrti v Beogradu. V brvski obrti v Beogradu vlada že par mesecov občutna brezposelnost. Brez posla je okrog 70 organiziranih brvecev.

Mariborski peki in pobiranje draginje. Kakor znano, so uvedene v Mariboru znižane cene za kruh. Nekateri peki skušajo na domestiji dobiček, ki so ga pri tem izgubili, na ta način, da so »regulirali« težo žemelj. Seveda občinstvo s tem ni zadovoljno.

Meso iz Slovenije za Maroko. Na zadnji sejenj v Mariboru so prignali kmetje izredno veliko živine. Tudi kupeec je bilo dovolj, posebno iz Italije in Avstrije. Največ živine so pokupili inozemski lastniki konserskih tovarn, ki pošiljajo svoje proizvode španski in francoski armadi v Maroko.

Klub amaterskih fotografov se ustanovi v Celju. Njegov delokrog bo obsegal vse Slovenijo. Imel bo lasten laboratorij ter bo preseljen svojim članom fotografski material po čim najnižjih cenah.

Kanalizacija v Sarajevu bo tekom prihodnjega leta gotova. Polovica del bo izvršenih še letos.

Usposobljenostni izpiti za osnovne šol pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljsku) se prične dne 3. novembra t. l. zjutraj ob osmih. Pravilno opremljene prošnje za pripustitev k usposobljenostnemu izpitu naj se predložijo po šolskem vodstvu pravočasno srezkemu šolskemu nadzorniku, da bodo najkasneje do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščten, se bo pravočasno obvestil. Posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. Predsednik.

Društvo kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo je imelo svoj redni letni občni zbor v prvi polovici meseca septembra t. l. v dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani. Zbor je bil v primeri osmimi prejšnjimi leti mnogobrojno obiskan; od 148 članov se ga je udeležilo preko 70 tovarišev iz vseh

**O LAJŠANA PLAČILA ZA
O BLEKE DAJE
O. BERNATOVIČ.**

delov Slovenije. Zborovanje je vodil društveni predsednik, tovariš Zmave, deloma podpredsednik, tovariš inž. Zidanšek; prvi je zastopal tudi »Društvo« gospodarskih in šumarskih činovnikov kraljevine SHS v Osljeju. Razprave so trajale polnih 7 ur; šele ob 9. uri zvečer je bil obsežni dnevni red docela izčrpan. Poročilo odbora o delovanju društva je bilo čisto stanovskega in strokovnega značaja, vendar skoz in skoz aktualno in stvarno; storjeni sklepi se izvajajo. Stanovska emancipacija, zavešča in boljše priznanje našega dela, organizatorični dvig naših vrst ter stremiljenje, da se kmetijska stroka kar najbolj unapredi, to bi bil v glavnih potezah odsev letošnjega, gotovo uspešnega dela naše skupščine. — Visoki cilj in namen društva bo mogoče doseči seve le tedaj, če bo vsak absolvent kmetijske šole, bodisi nižje, srednje ali višoke, v naših vrstah. Za to govore in moralni in materijalni razlogi. Pa tudi prijatelji našega stanu so dobrodošli kot podporni člani. Članarina znaša Din 25.— za redne, Din 10.— za podporme in Din 250.— (enkratno) za ustanovne člane. Društvo ima svoj točasni sedež v Mariboru (srednja viinarska in sadjarska šola). Pristopne prijave (opremljene s potrebnimi osebnimi podatki — tudi o državljanstvu in narodnosti!) ter članarino sprejema odbor, ki razpošilja na zahtevo tudi položenice. Spremenjena pravila se bodo mogla dobiti šele po natisku. Tovariši, ki se obračajo na društvo v raznih zadevah in žele odgovora, naj prilagajo vselej porto v zahtevkah.

Izgredi radi lakote v Perziji. V Teheranu je oplenila razburjena množica radi pomanjkanja kruha parlament. Več članov parlamenta je bilo ranjenih. Poslopje je bilo precej poškodovano. Več važnih dokumentov je bilo uničenih.

Velik političen proces na Poljskem. V kratkem se začne v Varšavi velik političen proces zoper člane nekdanjega tajnega društva poljskih patriotov (P. P. P.). Zasižanih bo okrog 300 priči, med njimi več generalov, poslancev in senatorjev.

Ponovna redukcija bančnih uradnikov na Dunaju. Kakor poroča »Wiener Allgemeine Zeitung« se izvede s 1. oktobrom pri vseh dunajskih bankah ponovna redukcija uslužbencev. Obenem bo ukinjenih več bančnih filijalk, ki se ne morejo vzdrževati iz lastnih dohodkov.

Samomori v Budimpešti se vedno bolj množijo. Leta 1920. je bilo 983 slučajev, leta 1921. 941, leta 1922. 888, leta 1923. 936, leta 1924. 1060. V prvih sedmih mesecih letošnjega leta pa 967. V Budimpešti je letno ravno toliko samomorov kot na Dunaju, ki je dvakrat večji, ali pa v trikrat večjem Berlinu, ali pa v petkrat večjem Parizu. Posebno narašča število ženskih samomorov. Pred vojno je prišlo na 1000 moških samomorov 78 ženskih, dočim jih pride sedaj 112. Vzrok samomorov je večinoma materijalna beda.

Radio-postaje v nemških mestih. Kakor poroča »Berliner Tageblatt«, je glasom najnovejše statistike v Berlinu 370.000 radio-slušalcev, v Hamburgu 112.000, v Leipzigu 102 tisoč, v Monakovem pa 86.000.

Iz zdravniške službe. Dr. Franc Šošarič je imenovan za zdravnika pripravnilca v državni bolnici v Ljubljani, dr. Ljubislav Petrovič, pomožni zdravnik pri higijenskem zavodu v Ljubljani je premeščen k stalni bakteriološki postaji v Celju.

Iz finančne službe. Imenovani so: za inspektorja I. skupine, II. kategorije pri oblastnem inspektoratu v Ljubljani Franc Habjan in Marlin Kovač; za okrajne upravničke: Ivan Banuc v Brezicah, Miha Aman v Ljubljani, Alojzij Armelini na Jesenicah in Miroslav Ribariš v Mariboru; za inspektorja v I. skupini, II. kategorije Josip Pogorevc v Smarju pri Jelšah.

Iz železniške službe. V področju ljubljanske železniške direkcije so upokojeni: Anton Sedej, Franc Brinovec, Ivan Hirsch, Alojzij Očko, Josip Loger, Ivan Gros, Fran Pregl, Ivan Lipovešek, Josip Gospodarič, Matjev Seme, Anton Šuler, Josip Kristijan, Adolf Zor, Miha Pepevnjak, Jakob Mencej, Peter Kresnik, Alojzij Sikora, Fortunat Kurnik in Peter Zeleznik, vsi uradniki III. kategorije.

Izpit za borznega senzala sta položila na ljubljanski borzi Pavel Cvenkel in Albert Knez. To sta bila prva senzalska izpita na ljubljanski borzi.

Huda toča v dalmatinskem Primorju. Kakor poročajo iz Dubrovnika, je padala te dni na otoku Havru debela toča, ki je povzročila po vinogradih in vrtovih ogromno škodo. V Zrilovu in Njumbordih cenijo škodo, ki jo je povzročila toča tam, na 300.000 dinarjev.

Zažigalna epidemija v Berlinu traja dalje. V petek je izbruhnil zopet v podstrešnih dveh hiš požar, o katerem je ugotovljeno, da je bil podtaknjen. Aretovanih je bilo že več oseb, ki pa so bile zopet izpuščene, ker se je izkazalo, da so nedolžne. Policija je razpisala na izsleditev požigalcev nagrado 10.000 mark.

Velika nesreča med pridigo. Protestanti v Cosenzi (Italija) opravljajo svoje pobožnosti v dvorani neke stare hiše. Te dni so se vdrli med propovedjo tla in vsi prisotni so padli v globočino. Od 200 oseb je bila ena ubita, 70 pa teže ali lažje ranjenih.

Nesrečni manevri. Ob priliki estonskih vojaških vaj je prišlo te dni do karambolaže dveh oklopnih vlakov. Pet oseb je bilo ubitih, osem težko ranjenih.

Železniška nesreča. Na Bavarskem blizu češkoslovaške meje se pripetila te dni velika železniška nesreča. Ker je bila kretnica prehitro prestavljena, je skočilo zadnjih pet vozov nekega tovornega vlaka s tira. Pri tem je bil raztrgan neki zavirač na kose. Tudi materijalna škoda je velika. Ko je kretnik — ki je imel že 30 službenih let za seboj — videl, kaj je zakrivil, se je vrغل pod vlak, ki ga je prerезal na dvoje.

Smrtina nesreča pri sekanju drevesa. V gozdu pri Sudnjem (Bosna) je sekal kmet Mato Jozić veliko smreko. Nenadoma je drevo padlo, podrla kmeta na tla ter mu glavo dobesedno zmečkalo.

Preprečena katastrofa. Po progi Pariz—Orléan je nesla te dni skupina delavcev težko tračnico. Nenadoma je pridrvel za njo D-vlak. Ker ni bilo več časa za beg, so vrgli delavci na okuz delovodje tračnice na tla in legli na trebuh. Vlak je peljal preko njih, ne da bi bil kdo poškodovan.

Ce svijski pastir ne zna plavati. Nikola Stojanović je pasel že dalje časa svinje svojega očeta. Navadno jih je gнал v bližino Save, kjer imajo dosti prostora in trave in tudi do vode ni daleč. Pred par dnevi je gнал Nikola svinje zopet na običajno mesto, zvečer jih je pa hotel napojiti in okopati. V tem namenu jih je prignol ob 4. popoldne k Savi. Ker je solnce tega dne hudo pripekalo, mu je prišlo na misel, da bi bilo dobro, če bi se tudi sam kopal. Slek se je ter pogнал svinje v vodo. Ker ni znal plavati se je prijel enostavno za rep ene od svinj. Svinja je drla od strahu proti sredini Save. Deček je izgubil priučujočnost duha ter izpustil rep. Ker na bregu ni bilo nikogar, ki bi mu bil mogel pomagati, je kmalu izginil v valovih. Na bregu je bil namreč samo njegov mlajši brat, ki je tekel domov po stariše, ki so prišli seveda prepozno.

Misteriozen umor otroka. »Excelsior« poroča iz Perpignana: Neki kmet iz okolice je šel na polje, otroke, od katerih je bilo najstarejšemu 14 let pa je pustil same doma. Ko se je vrnil, je našel 6-letno hčerko ustreljeno. Baje je ustrelil nenadoma in brez povoda neznan individvij skozi okno ter pobegnil. O storilecu ni nobenega sledu.

Šin in sinaha umorila očeta. V vasi Šapčih pri Garčinu se je odigrala te dni krava tragedija. Vsled neprestanih preprirov med rodbinskimi člani je prišlo pri Luketičevih do delitve posesti, ki je bila izvršena v navzočnosti občinskega redarja. Komaj je ta odšel, se je razvil med očetom na eni, sinom in njegovo ženo na drugi strani hud prepir, ki je končal s tem, da sta slednja dva starega Lukitiča z udarci z motiko in gorjato ubila.

Zagoneten umor. V vasi Gabrovici blizu Niše so našli v nekem blevu mrtvo 12-letno hčerko sodnega sluga Markovića. Iz poškodbe na glavi sledi, da je umrla deklica nesilno smrti. Morilec še niso izsledili. Vzrok zločina je neznan.

Senzacionalno ugrabljenje. Te dni v mraku se je peljal znani čikaški milijonar in sportnik Harry Belford v svojo soprogo v avtomobilu na izprehod. Šofiral je sam. Nenadoma je pridrvel drug avtomobil, v katerem sta sedela dva neznanca moška, ki sta prisilila Belforda z revolverje v rokah, da je ustavljen, nakaž sta povabila Belfordovo soprogo uljudno toda resolutno, da izstopi, se presede v avtomobil v katerem sta se pripeljala ter se kar najhitreje odpelje, sama pa sta sedla k Fordu ter ga prisilila, da se odpeljal znjima neznanu kam. Ker Forda drugi dan ni bilo domov, je prijavila njegova soproga stvar policiji. Izpovedala je tudi, da je imel Ford, kakor običajno, v suknji vstih 100.000 dolarjev. Dva dni po ugrabljenju je bila Fordova soproga telefonično obveščena, da gre za pomoto ter so Forda zamenjali z neko drugo osebo. Kljub temu pa Forda še ni domov.

Mednarodni pustolovec ukradel avtomobil. V neki hiši v Gradcu se je pripravljat te dni neki gospod, da se pelje v svojem avtomobilu na izprehod. Avtomobil je čakal nanj pred hišo. Medtem se je podal šofer v bližnji bufet na vrček piva. Nenadoma se ustavi pred avtomobilom eleganten parček, ki sede v avtomobil ter se odpelje z največjo brzino. Ko je čul šofer brnenje, je prihitel z vrčkom v roki na cesto. Izprva je mislil, da se je odpeljal njegov gospodar, ki mu je danes pač damska družba ljubša kakor pa njegova. Medtem je stopil njegov gospodar nenadoma iz hiše ter se začuden oziral na vse strani. To je šoferja tako presenetilo, da mu je padel vrček iz roke. Tekel je, čim najhitreje je mogel, na policijo, ki je odredila nemudoma vse potrebno, da je zastražilo moštvo vse izhode iz mesta. Kmalu nato je bil avtomobil ustavljen in parček se je peljal mesto iz mesta na policijsko prefekturo. Dama se je legitimirala kot Marija Lederer iz Berlina, po poklicu prostitutka. Povedala je, da se je seznanila s svojim prijateljem na Dunaju na cesti. Predstavil se ji je kot borzijanec ter imel veliko denarja pri sebi. Par dni sta živela skupaj, nato ji je predlagal »borzijanec«, da naj ostane trajno pri njem. Bila je pripravljena, zato ji je kupil elegantno toaleto. Pred kratkim jo je povabil seboj v Gradec, češ da ima tam krasno palačo in avtomobil. Ko sta prišla pred hišo, kjer je stal avtomobil, je dejal, da sta hiša in avtomobil njegova ter jo povabil, da se z njim odpelje. »Borzijanec« pa ima policija več posla. Našla je pri njem dokumente, glaseče se na 10 različnih imen, na vseh pa je njegova prava slika. Tudi njegovega državljanstva še ni bilo mogoče ugotoviti. Na enem dokumentu je Avstrijec, na drugem Nемец itd. Zanimivo je, da je živel »borzijanec« dalje časa tudi v Beogradu, kjer se je izdajal za Jovana Lebla, trgovskega zastopnika iz Dunaja. Priznal je, da je v Beogradu razpečaval ponarejene akcije dunajskih bank.

Rodbinska drama. V Smarjah pri Ljubljani se je zastrupila delavčeva žena Marija Puš. Med transportom v bolnico je umrla. Vzrok samomora je dejstvo, da so odpeljali njenega moža v zapor. Zapustila je tri nepreskrbljene otroke.

Samo 150 Din (600 K) stane:

volneno blago (3 m) za ženski plašč
sukno (3 m) za moške obleke
double sukno (1½ m) za moški suknjič
lini velour. 140 cm, čista volna, vse barve
Din 120.

Ostanki vseh vrst blaga à 10 Din m.

A. POTOKAR, Ljubljana,
poleg trga, pri Zmajskem mostu.

Aretacija tihotapske rodbine. Te dni so izsledili finančni organi v bližini Sarajeva rodbino, ki se je preživljala s tihotapstvom tobaka. Poslali so v Sarajevo po pomoč, nakaž so hišo obkolili ter zaplenili nad 70 kg tobaka in vse priprave za predelavo tobaka, tihotapec pa aretirali in gnali v Sarajevo.

440 obtožencev se zagovarja te dni pred hamburškim kazenskim senatom, ker so kradli leto dni en masse eksportno blago na železnicah. Tatovi so imeli nad 60 skričališč. Da jih lažje sodijo, so jih razdelili na skupine po 15 do 20 oseb.

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani vlnudno sporoča, da je izžrebano št. 3978 zadel g. Franc Anžur, strugar, Zg. Kašelj, izžrebano št. 1579 je zadel g. Peter Štupar, delavec, Gmajna pri Crnučah, izžrebano št. 3927 je zadel g. Arko Viktor, delavec, Vevče, Obenem se zahvaljajemo vsem poročevalcem ljubljanskih dnevnikov, ki so dirki prisostvovali, g. zdravniku Rajkoto Basin in g. Besedniku, ki je dal brezplačno na razpolago avto kakor tudi enjuni juryji in gg. motociklistom Briceljnu, Šubertu, Sirknu in Kahmu za nadzorovanje proge. Iskrena hvala vsem kolesarjem in kolesarkam, ki so se udeležili spreveda v 62 parih. Odbor.

Ljubljana.

Ljubljanski Sokok priredi v svojih čitalniških prostorih v Narodnem domu v soboto dne 10. oktobra ob pol 9. uri zvečer ob priliki petletnice nesrečnega izida koroškega plebiscita predavanje. Predava najbolsi poznavalec Koroških Slovencev brat dr. Josip Oblak. — Članstvo vabimo na to zanimivo predavanje. Zdravo. — Odbor.

Informativni sestanek akademikov-abstinentov se vrši v »Akademskem kolegiju« v Kolodvorski ulici v torek 29. septembra ob 20. uri zvečer v svrhu osnovanja akademskega abstinentnega društva »Treznosti« v Ljubljani. Prosim gg. akademike-abstinente, da pridejo na imenovani sestanek. — Dr. Fedor Mikšič.

Dopisi.

Trbovlje. — Tajnik podružnice »Jugoslovenske Matic« v Trbovljah, učitelj g. Jože Velkavrh je bil s 1. septembrom t. l. premeščen iz Trbovelj v Reko nad Laškem. Podružnica mu je minulo soboto, t. j. 19. t. m. priredila poslovilni večer, kjer so vdeleženci na inicijativo bivšega tajnika g. Velkavrhja in pod utisom Dr. Dimnikovega govora, katerega jedro je bilo: Ne osebo, ampak stvar, moramo imeti vedno v mislih, kadar gre za »Jugoslovensko Matic« in po tej za naše brate onkraj Karavank in Snežnika — nabrani dar »Jugoslovenski Matici« v znesku Din 250.—, od katerih je daroval g. Dr. Dimnik čez 100 dinarjev. Iskrena hvala vsem! Posnemajta.

Prosveta.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

Gledališka sezona 1925/26 se prične tako v dramskem kakor tudi v opernem gledališču prve dni meseca oktobra. Drama se otvori v soboto, dne 3. oktobra in se vprizori prvič na slovenskem odru Shakespearjeva Zimska pravljica v prevodu dramaturga g. Otona Župančiča. Tudi to Shakespearjevo delo je režiral za naš oder višji režiser Narodnega gledališča g. Osip Sest. Naslednje premijere, ki sledijo v pordnevnih predstelah v dramah so sledeče: Ivana Cankarja komedija: Za narodov blagor (režiser g. Skrbinšek), Langerjeva drama: Periferija (režiser g. Sest) ter Goethejeva: Ifigenija (v režiji g. Marije Vere). Za abonente se bodo igrala tudi Mannersova »Pegica mojega srca«, koje premijera je bila za časa velesojuskih predstav.

Operna sezona se otvori z D' Albertovo opero »Mrtve oči«, ki je bila tekom zadnjih dveh sezon vprizorjena na vseh večjih svetovnih odrih in to z najlepšim uspehom. Opero je naštudiral kapelnik Stritof, režija pa je v rokah g. Sesta. Tej operni noviteti sledi na novo naštudirana in v popolnosti novi zasledbi Masenetova opera »Mannon« pod vodstvom in v režiji novega opernega ravnatelja g. Mirko Poliča. Sredi oktobra pa se pojeta tudi na slovenskem odru Hatzejeva opera »Povratek« in pa izvirna slovenska opera pokojnega Frana Gerbiča »Nabor«, ki se bo sploh prvič izvajala. Poleg teh predstav dobe abonenti tudi še Offenbachove »Hoffmannove pripovedke«, ki so se pripravile koncem lanske sezone in pa Verdijevo »Aido« v znani izvrstni zasledbi. Podrobnosti objavimo v prihodnjih dneh. Gospa Vika Caleta, dramatična pevka nastopi v naši operi in sicer poje glavno vlogo v operi »Mrtve oči«, nastopi pa tudi v Verdijevi »Aido«. Gospa Caleta je bila več

sezona zaporedoma zaposlena v velikih partijah na zagrebškem odru, lansko leto pa je sodelovala tudi na odru Narodnega pozorišča v Beogradu. Našemu občinstvu je ljubna znanica s par lanskimi gostovanji.

NOVE KNJIGE SRPSKE KNJIZEVNE ZADRUGE.

Srpska književna zadruga izda v svojem XXVIII. kolu koncem novembra sledeče knjige: Pesme Vladimira Nazora; Pripovedke Milovana Glišića; Pripovedke Veljka Petrovića; Moj život, avtobiografija Vlaha Bukovca, v redakciji Marko Cara. Uspomene Imbre Tkalcu, prevod in redakcija dr. J. Matasovića, Bomarše, književna studija Bogdana Popovića in Figarova svatba od Bomarše, v prevodu Milana Grola. Vseh sedem knjig bo v platneni vezavi kot lanskoletno kolo. Prijave za XXVIII. kolo, ki stane 100 dinarjev, sprejema g. Dimitrije Janković, pravoslavni prota, Resljeva cesta 12 v Ljubljani.

Zakon o tisku. Zbirka zakonov XVIII. snopič. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Cena 8 Din, poštnina 75 para več. Tiskovna zadruga v Ljubljani je izdala kot 18. snopič svoje Zbirke zakonov novi »Zakon o tisku«. Nanj opozarjamo vse interesele.

To in ono.

SUEJDA.

Francoska pisateljica Myriam Harry je podala o tem mestu zanimiv opis, iz katerega posnemamo: Suedja je sedež uprave za okraj Druzov. V arabščini pomeni Suedja »rno mesto«. To ime je dobilo mestece od črnega bazalta, iz katerega so zgrajene vse hiše. Po prvi vsaj Druzov je bilo mesto do tal oplenjeno. Celo vrata, okna, stopnišča, skratka vse so odnesli Druzji. Ni pa imela Suedja vedno tako žalostno

ime. V starem veku se je imenovalo mesto Dionysias, ki ga je silno obsojal Tertullian, ker da je preveč častilo Bakha. Njegove besede pa menda niso dosti zalegle, ker še pod sv. Ivanom Krisostomom se je nahajala tu cerkev, ki je bila posvečena sv. Bakhu. V Suedji se še nahajajo ostanki starega templja, ki je bil posvečen Dionyzu. Sploh so spomeniki iz rimske dobe še številni.

Čar Suedje je v njenih vodnih rezervuarjih. Prvi je pri vzhodu v mesto in služi za napajanje živine ter za goši, ki jih je tu silno mnogo. Na večer, ko je vse tiho in ko zrcalijo v vodi temne hiše Suedje, ima mesto vid Kajnovega mesta. Drugi veliki bazen, v katerem perejo žene Druzov perilo in kože, datira iz časov Heroda Velikega. Basen je zgrajen iz velikih kamnov in je služil galski garniziji za vodne igre. Tretji basen se nahaja v mestu samem. Silno globok je in ves črn, da bi človek mislil, da je vhod v podzemlje. Zgradili so ga Rimljani in vodo je dobival iz Trajanovega vodnjaka. Danes se nabira v njem samo deževnica in so tla komaj pokrita z vodo. Če se hoče priti do vode, je treba iti po dolgih stopnjicah iz bazalta. Na teh stopnjicah je vedno živahno vrvenje žen, ki hodijo z vrči po vodo. Kadar potegne veter, potem se vidijo pod pajčolanom njih kite, ki imajo na koncu majhne kraguljčke, katerih je toliko ko kit. Tako zadoni na dan peklenske luknje, tiha, sveta in nebeška muzika.

Tu v Suedji je tudi grob sv. Elije, ki ni umrl. Nekoč zelo zanimivo poslopje je silno neokusno popravljen. Iz vojašnice in drugih hiš so uporabili opeko, okna in vrata pa so znešena z vseh vetrov. »Grob« proroka, ki se je v ognjenem vozu odpeljal v nebesa, je zidan sarkofag, ki ga vsak četrtek — nedeljo Druzov — sveže prebeldjo. Okoli njega gore sveče in pri glavi proroka, ki ima po načinu Druzov turban, postavljajo žrtvene darove ko grozdje, sol, denar, da pomirijo zle duhove.

: Nazadovanje rojstev na Češkoslovaškem. Češkoslovaški minister za narodno zdravje msgr. Šramek je podal te dni ob priliki svojega ekspozicije o restrikciji šol zanimivo statistiko o nazadovanju rojstev na Češkoslovaškem. Od začetka 19. stoletja je prebivalstvo na Češkem stalno naraščalo. Leta 1900. je znašalo 6, 329.000, l. 1910. pa že 6,781.000, od takrat pa zopet pada, tako da je znašalo l. 1921. 6,670.000. Na Moravskem je naraslo v tem času od 2,447.000 na 2,633.000 in na 2,662.000 oseb. Na Slovaškem od 2,769.000 na 2,926.000 in na 3,000.000 v letu 1921. V vsej republiki so našli l. 1900. 12,662.000 prebivalcev, leta 1910. 13,595.000, leta 1921. pa 13,613.000. To znaša v času od 1900 do 1910 na 10.000 prebivalcev 737, v času od 1910 do 1921 pa samo 13. Res je pač, da so všteta pri tem abnormalna vojna leta. Padanje porodov se začne sredi 70 let, od začetka 20. stoletja se rapidno stopnjuje. Središče padanja je Praga z okolico, kjer je padlo število porodov od začetka 20. stoletja do svetovne vojne za 29%. Padanje se zmanjšuje ako gremo proti meji v razmerju oddaljenosti od Prage. Drugi centri so bili krajci, kjer je največ industrije, tudi tu se kaže močno nazadovanje porodov. Na Češkem je padlo število živorejenih od 275 v letu 1911. na 250, v letu 1914. na 10.000 prebivalcev. To število se je skrčilo med svetovno vojno do l. 1918. na minimum 140. Po vojni je naraslo število zopet od 220 na 231, leta 1924. pa je padlo zopet na 211. V vsej republiki je padla nataliteta od 1921 do 1924 polagoma od 292 na 258.

Slikarstvo.

Diletant je sedel na travniku pred platom. Mimo je prišel izvedenec, ki ga je nekaj časa gledal. »Vse naslikam, kar vidim.« je dejal diletant samozavestno. »Škoda, da tudi ne vidite kar naslikate,« je odgovoril ironični umetnik.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Avtomobil zapelje na dvorišče. Georg prinese onesveščeno Leonor s svojimi močnimi rokami iz voza, bilo je, kakor da so jih že pričakovali, ali pa so bili za slične slučaje vedno pripravljene.

Ze prihajata dva kulija z nosilnico, že stoji star častiljiv mož; bel trak krog čela kaže, da je višji bramanec.

Niti z očesom ne pogleda avtomobila, temveč preiskuje onesveščeno, pregiblje ji roke in prste, dvigne ji očesni mreni.

- »Pičena je bila pred dvajsetimi minutami?«
- »Da. Približno.«
- »Si kaj storil zoper?«
- »Vlili smo ji pol steklenice ruma.«
- »Dobro! Nesite jo proč!«

Georg položi Leonor na nosilnico, mišičasta kulija jo dvigne in neseta.

- »Ali bo rešena?«
- »Kakor hoče Brama.«

Višji bramanec stopa za nosilnico in Georg se mu seveda priključi.

- »Počakaj tu!«
- »Jaz grem zraven.«
- »Noben tujec ne sme stopiti v ta tempelj!«

Georg pogleda starčka v obraz, ki ga obkroža dolga, bela brada — tako plemenit, tako čist, tako jase

(93) je njegov izraz, v življenju prost vseh zemeljskih vezi — če laže ta obraz, potem je laž, da se imamo zahvaliti solncu za vsa toplota in za vse naše življenje — Georg ostane.

»Ali bo rešena?« vpraša le še enkrat in njegov glas izraža še več.

»Povem ti, ko ti bom mogel povedati. Sedaj pa moli k onemu, ki ga ti imenuješ Boga in mi Brama.«

»In kdaj mi boš to povedal?« sili še vedno Georg.

»V četrh ure.«

Vrata se zapro za bramanom. Bila je to najdaljša četr ure, ki jo je Georg kdaj prebil. Brez miru hodi gor in dol. Da si skrajša čas, si hoče malo ogledati, to tudi stori — a ne vidi nič. Njegove duševne oči vidijo le onesveščeno deklico.

Tedaj stopi višji bramanec zopet iz onih vrat in gre Georgu naproti. Ta duhoven zavzema knežje mesto in pametni Angleži spoštujejo verske običaje, ki jih ima indijsko ljudstvo, ki jim daje toliko zaslužka. Ta beli trak okrog čela pozdravi straža še dandanes, in pri dvornih svečanostih je uvrščen bramanec pred evropskimi knezi; kakor po domačih, tako tudi po angleških zakonih ne smejo soditi bramanca; če kdo obdolži bramanca, da je izvršil umor, se mu ni treba zagovarjati — kdor udari bramanca le s travno bilko; zapade smrti tako govori indijski zakon Vedov — in vseeno se je vedel ta višji bramanec, gospodar bogatega samostana in najbrže pravljicnih tempeljskih zakladov, bolj ponižno, kot kristjanski prior ali opat, imel ni nobenega sluga, ki bi bil pozval tujca k njemu,

prišel je sam, služeč mu, a vseeno je bil silno dostojanstven.

- »Ona spi.«
- »Je li rešena?«
- »To ve le Brama.«
- »Ali kdaj pa vendar izvem, če je rešena?«
- »Ko se zbudi.«

Georg je slišal v glasu še nekaj drugega. Prestraši se.

- »Ali pa se bo tudi prebudila?«
- »To ve le Brama.«
- »Govori, prosim te!«
- »Če se zbudi, je rešena. Ali pa mirno zaspi v Sansavo.«
- »V smrt!«
- »Izgovoril si. Potem noče Brama, da ji sredstvo kaj pomaga.«
- »Grozno, uničujoče izvestje! Preostane mu torej le upanje.«

»In če se prebudi — ne bo imel kačji pik nobenih posledic?«

- »Ne. Zbudila se bo bolj zdrava, kot je bila preje.«
- »In kdaj se bo zbudila?«
- »Čez eno uro — morda šele čez deset dni. Ne vem. Le to morem reči, da še ni nihče dalje časa spal, ko deset dni in deset noči, če se je še prebudil. Sicer se je zbudil šele v Sansaro.«
- »Pa ni nobenega znaka, da bi bilo mogoče doleteti, kdaj približno se bo zbudila?«
- »Nobenega.«

(Dalje prih.)

V modnem salonu M. SEDEJ-STRNAD
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 3 so došle

zadnje novosti v klobučevinastih (filcastih)
in najmodernejših klobukih.

Žalni klobuki vedno v zalogi. — Postrežba točna. — Cene zmerne.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Gospodična

srednjih let, spretna v gospodinjstvu, perfektna v kuhanju, želi mesto h gospodu, samcu ali vdovcu z 1—2 otroki. Verzirana je tudi v vseh delih šivanja. Gre tudi kot vagojteljica. — Cenjene ponudbe na upravo pod »Dobra in varčna gospodinja«.

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja z večletno prakso išče stalno mesto na takoj v večjem kraju na Gorenjskem. Ponudbe z navedbo plače na upravo lista pod »Energična moč«.

Strojepisec

zmožen vseh pisarniških poslov z zelo dobro kvalifikacijo išče primerno službo. Nastopi lahko takoj. Cenj. ponudbe naj se pošlje na upravo lista pod značko »Pridnost«.

Harmoniko

prodam prav fino, 4 vrstno, trojno oglašeno, še novo, firme Lubira. Glas je: Fis, H, E, A, se lahko z drugimi instrumenti zraven igra. Glas harmonike je prav izobren. — Costa v Rožno dolino 34, pri Stefanu, Ljubljana.

Uradnica

z večletno prakso vešča vseh pisarniških del išče službo v mestu ali na deželi. — Ponudbe prosil na upravo lista pod »Zanesljivca«.

Instrukcije

sprejmo osemčolec. — Ponudbe na upravo lista pod »osmočolec«.

Posojilo 1600 Din

najno išče uradnik proti mesečnim odplačilom. — Dopis pod »Takoje na upravo«.

Kje se kupi?
le pri tvrdki

JOSIP PETELINC
Ljubljana

BLIZU PREŠERNEGA SPOMENIKA OB VODI najbolj živahni stroj za rodbinsko ali obitno rabo, svetovno znanil znak »GRITZER« — »ADLER« — »PHONIX« Isto tam posamezne dele za stroje in kotlarske, olje, jermena, pneumatika. Pouk o vzgoji na stroj brezplačno! Voljstna garancija! Na veliki!

„Opeka“

prvovrstne zidake priporoča opekarna

„EMONA“ D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — P sarna v Pražakovi ulici 3. p. bližje.

„GROM“

GABINSKO POSREDAŠKI IN ŠPEDIČIJSKI BIUREAU
LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.
Naslov brosjavkam: „GROM“. Telefon Interurban št. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.—. Razpošilja društvo T.

„VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič, Kanc.

TISKARNA „MERKUR“

Trg. - ind. d. d. LJUBLJANA Telefon št. 552

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠT. 13

Tiska časopise, knjige, posetnice, brošure, letake, cenilke, pravila itd. itd.

Lastna knjigo-vernica